

Bli medlem (Gratis!) | Glömt ditt lösen? Användarnamn: Lösenord:

Onsdag, 3 december 2008 * www.fria.nu * tips@fria.nu

[Hem](#) | [Nyheter](#) | [Opinion](#) | [Kultur](#) | [Sport & Hälsa](#) | [Fördjupning](#)

[Om Fria Tidningar](#)

[Nyheter start](#) | [Stockholm](#) | [Göteborg](#) | [Inrikes](#) | [Utrikes](#)

INRIKES tisdag, 2 december 2008 | 19:12

Drömmen som gick upp i rök

Omkring klockan 19 lördagen den 29 november anlade någon en brand i det frihetliga kulturhuset Cyklopen i Högdalen. En halvtimme senare hade tusentals timmars byggande och flera års förberedande politiskt arbete gått upp i rök.

När Stefan Sundström spelade på Cyklopen myntade han mellan två låtar det som sedermera kom att bli kulturhusets smeknamn, "Containerslottet". Det var på många sätt en passande benämning. Med sin stomme av containrar – sammanbyggda av tak golv och våningsplan i trä – liknade Cyklopen kanske inte ett klassiskt av tinnar och tom smyckat sagoslott. Men ändå fanns det tveklöst någonting över

Foto: Ivar Andersen
Victor Marx och Tanja Andersson vid den utbrunna av Cyklopen.

Containerslottet som förde tankarna till sagornas värld. Där det stod på en industritomt vid foten av Högdalstoppen framstod det som något ur en fantasi, någonting som inte riktigt hörde hemma i den värld vi är vana vid. Och visst var Cyklopen en fantasi, sprungen ur en grupp aktivisters dröm om och idoga arbete för ett självfövalt utrymme för kultur och politik. Inom gruppen fanns arkitekturstuderande och snickare. Det de inte behärskade lärde de sig längs vägen. Och under namnet Kulturkampanjen skapade de tillsammans ett hus som nästan tycktes vibrera av hantverkskunnande, kreativitet och innovation. Ett hus som var så osannolikt att det bara genom att existera tycktes säga att ingenting är omöjligt. Och som, bara för att göra liknelsen till ett sagoslott än mer träffande, faktiskt hade en äkta vindbrygga. Inte för att hissa när fiendliga härar närmade sig utan för att underlätta leveranser och göra huset tillgängligt för rullstolsburna, men ändå.

Det huset brann ner på en halvtimme. På måndagen, knappa två dygn efter att Stockholms brandförsvaret mottog ett larm om att ett hus längs Magelugnsvägen stod i lågor, ryker det fortfarande ur ruinerna. Containerslottet ser ut som om det utsatts för raketbeskjutning. Containrarnas väggar buktar efter den intensiva värmen. Korrugerade plåtskivor som slickats svarta av lågorna kuller i drivor. Det ofta missbrukade uttrycket "det såg ut som en krigszon" känns för en gångs skull befogat.

– Konstigt att vindkraftverket verkar ha klarat sig, säger Victor Marx och tittar upp mot propellern som nyligen installerats högst upp på en gammal lyktstolpe i ett försök att göra huset självförsörjande på el. – Men vi vet inte hur det ser ut inuti, säger Tanja Andersson. Det kanske är helt uppränt.

Victor har varit med i Kulturkampanjen sedan kampen för ett självfövalt utrymme inleddes med en ockupation av SVT:s gamla lokaler på Östermalm våren 2003. Tanja anslöt senare. Båda har de lagt hundratals oavlönade timmar på att bygga Cyklopen och driva verksamheten i det. Ändå verkar de märkligt lugna när de betraktar förödelsen.

– Det tar nog ett par veckor innan man har fattat det, säger Tanja. Jag trodde att det skulle vara jobbigt att titta på huset, men det känns bara överkligt.

– Verkligen, säger Victor. Jag känner mig ganska känslomässigt blockerad. Man har svårt att sova på natten men på dagen känns det ganska okej. Jag har svårt att bli berörd för det är för stort. Jag trodde jag skulle bli arg, men istället så är det bara en tom konstig känsla.

De senaste veckorna har en våg av husockupationer sköljt över Sverige. Lund var först ut och följdes snart av Malmö och Göteborg. I aktioner som präglats av en strikt ickevåldstaktik och öppen kommunikation har outnyttjade utrymmen tagits i besittning och fyllts med boende och verksamhet. Konceptet tycks framgångsrikt. Ockupanterna har istället för att låta sig inordnas i en förutsägbar medial mall lyckats föra fram sitt politiska budskap, lyckats förmedla bilden av sitt agerande som en del i en intressekonflikt snarare än enbart en ordningsstörning. Men trots det har lokala politiker hittills framför dialog valt att låta polisen genomföra mer eller mindre dramatiska avhysningar.

Ockupationen av SVT:s lokaler 2003 slutade lite annorlunda. Under ett besök i de rymliga lokalerna vid Stadions tunnelbanestation förklarade sig dåvarande socialborgarrådet i Stockholms stad, Margareta Olofsson (v), välvilligt inställd till aktionens syfte men kritisk till dess metoder. Mot att den avslutades lovade hon att verka politiskt för att gruppen skulle få en lokal att disponera. Och Kulturkampanjen, mer

ARTIKELSÖK

TÄVLING!

VINN EKOVAROR FÖR 5000KR

VÄRVA PRENUMERANTER TILL STOCKHOLMS FRIA TIDNING OCH TÄVLA OM EKOLOGISKA VAROR FRÅN EKODIREKT.

[KLICKA HÄR FÖR MER INFORMATION](#)

STOCKHOLMS FRIA TIDNING

ALLA VIKTIGA NYHETER SOM DE STORA MEDIEBOLAGEN SKITER!

6 MÅN 179 KR!

[KLICKA HÄR >>](#)

Fria novelltävlingen 08

TEMA
EUROPEAN SOCIAL FORUM Malmö 2008

inställd på konkret arbete än symboliska aktioner, beslöt att anta erbjudandet.

Det blev början på vad Victor i efterhand uppgivet beskrivit som en "byråkratisk karusell". Gruppen arbetade mot folkvalda och tjänstemän och förhandlingar fördes om ett flertal lokaler. Men när staden hösten 2004 rev SL:s gamla biljetthall i Hammarbyhöjden, som Kulturkampanjen ansökt om att få förvalta, raserades också tron på det offentliga goda vilja.

Kulturkampanjen beslutade att omsätta det oberoende den alltid betraktat som en politisk målsättning i praktiken. Efter en sista åktur i byråkratin beviljades gruppen ett tillfälligt bygglov om fem år på en industritomt vid foten av Högdalstoppen.

Våren 2006 påbörjades byggandet.

Det något oväntade beslutet, att själva bygga det som det offentliga inte ville erbjuda och det privata krävde betalt för, blev en vändning för Kulturkampanjen. Projektet hade en oväntad attraktionskraft, och från att ha varit en liten grupp eldsjälur växte kampanjen till ett bredare nätverk av engagerade aktivister. – Om man bara räknar dem som har varit här minst två-tre dagar har åtminstone 100 personer varit med och byggt, säger Victor.

Hösten 2007 öppnade Cyklopen för allmänheten. Under årets varmare delar har varje månad ett drygt tusental människor uppsökt det relativt avlögset belägna huset för att delta i kulturfestivaler, gå på spelningar eller besöka filmklubben.

– Nu på vintern har det varit mycket färre, säger Tanja. Men åtminstone ett par hundra i månaden. För elektronisk klubbmusik hann Cyklopen trots sin korta livstid etablera sig som en betydelsefull institution, och kommer att lämna ett märkbart tomrum efter sig.

För Kulturkampanjen var det aldrig någon tvekan om att branden var anlagd. I huset fanns varken el eller något annat som kunde självantända. Samma dag som branden anlades upptäcktes det att Cyklopen utsatts för inbrott. Kulturkampanjens medlemmar tror att de två händelserna är sammankopplade. Vid inbrottet stals allt av värde, utom två gasolrör.

– Vi undrade över det under dagen, men nu känns det som att de lämnade kvar dem där för att det skulle brinna bättre, säger Tanja.

På måndagen bekräftade polisens tekniska undersökning Kulturkampanjens misstankar: branden var anlagd. En förundersökning om mordbrand har inletts.

Vid samma tid som branden anlades skulle Nätverket mot rasism ha fest på Cyklopen för att samla in pengar inför protesterna mot nazistmarschen i Salem. Festen kom att ställas in, men polisen utesluter inte att det var denna attentatet riktades mot. Det gör inte Kulturkampanjen heller.

– Samma tid som branden bröt ut skulle puben ha börjat, säger Tanja.

– Vi hoppades att det inte skulle hända, men om man hyr ut till Nätverket mot rasism hamnar man absolut i fokus för de här grupperna, säger Victor. Egentligen så tänker jag att det här attentatet var riktat mot de människor som skulle ha besökt puben, det är egentligen mördare vi har att göra med. Det är väldigt lätt att dra slutsatsen att det är en organiserat åtgärd.

Då attentatet utfördes var det på dagen en vecka kvar tills Sveriges största högerextrema marsch. Att bränna ner ett kulturhus med uttalat socialistisk profil skulle av Sveriges nazister mycket väl kunna betraktas som en styrkedemonstration i den kraftmätning som årligen äger rum mellan dem och antifascister innan Salem.

På den nazistiska hemsidan Info 14 applåderas också det inträffade i en artikel med rubriken "Kommunistiskt fäste i lägor".

För Kulturkampanjen blev årtal av politiskt arbete lägoras rov. Ändå menar aktivisterna, som redan dagen efter attentatet enades om att verka för ett nytt hus, att de inte börjar om från noll. Den kunskap, såväl byggnadsteknisk som byråkratisk, som de tillgodogjort sig kommer att integreras i det fortsatta arbetet.

Det inträffade har dock gjort att Kulturkampanjen, trots tidigare negativa erfarenheter, återigen vänt sig till Stockholms stad. Nu efterlyser ett tydligt avståndstagande från våldet. Och helst också ett permanent bygglov, så att nästa hus kan byggas i brandsäker betong istället för lättantändligt trä.

– Det är sant att myndigheter inte alltid sett oss som en tillgång och vi har varit mer eller mindre trakasserade av polisen på olika sätt. För att de inte vet vilka vi är och för att vi håller på med elektronisk musik, graffiti och andra obskyra saker som man inte får göra i statliga och kommunala lokaler. Vi får se hur de agerar nu. Om de lyckas sära på sina åsikter om vad vi håller på med och stötta oss för att det är en demokratifråga, säger Victor.

Hittills har bara vänsterpartiet artikulerat detta stöd, men Tanja hoppas att även den styrande majoritet som inte uppskattar "elektronisk musik, graffiti och andra obskyra saker" i ord och handling ska visa att det finns utrymme även för obekvämt kultur. Åtminstone om alternativet är mordbrand.

– Chansen finns nog, säger hon. Ingen borde tycka att det är okej att man tänder eld på ett kulturhus.

Ivar Andersen

INRIKES tisdag, 2 december 2008 | 19:12

BLOGGAT

FRIA TIDNINGAR I BLOGGOSFÄREN

[Allt Är Upplyst](#)

[RAPPORT FRÅN UPPSALA](#) « Salka

[Mästerkocken Nasrin till eder tjänst, darlings! « En sökares hjärta](#)

[Juletider är skojartider! « Götaland Magazine](#)

[TORTYRENS ÅTERKOMST](#) « Salka

[Cattis blogg: Låstips, eller julklappstips kanske?](#)

[vinkar med tassan « Skriet Från Vildmarken](#)

[Cattis blogg: Ord från de tystade](#)

[S-Studenters Burmautskott: Fångslade studenter släpper rapport](#)

[Cattis blogg: Alliansfri julkalender 2008](#)

Annons ▾

Gröna grodan

Din ekologiska butik på nätet
kläder i bambu, tvättinöter, tygblöjor
och andra miljövänliga produkter

www.grona-grodan.se

e-post: gronagrodan@gmail.com

ALLA VIKTIGA NYHETER SOM DE STORA MEDIEBOLAGEN SKITER I

Just nu har du chansen att prova Fria Tidningen i 6 månader för endast 179 kronor. Dessutom får du din lokala Fria Tidning på köpet. Bor du varken i Göteborg eller Stockholm så kan du istället välja Läsarnas Fria, Sveriges enda nyhetstidning som byggs på medborgarjournalistik.

Ja tack, jag vill prova Fria Tidningen i 6 månader för endast **179 kr*** (ord. pris 358 kr).

 Stockholms Fria
 Göteborgs Fria
 Läsarnas Fria

*Obs! Erbjudandet gäller endast dig som inte prenumererat under 2008. [Fler prenumerationserbjudanden hittar du här.](#)

Kommentarer:

Logga in eller [bli medlem \(Gratis!\)](#) för att kunna kommentera artikeln!

Användarnamn:

Lösenord:

[Glömt ditt lösen?](#)

SENASTE RUBRIKERNA

INRIKES

- 2008-12-02 [Drömmen som gick upp i rök](#)
- 2008-12-02 [Avgiftsbelagda studier får kritik - även från regeringen](#)
- 2008-12-01 [Avisas till Libyen trots tortyrhot](#)
- 2008-11-29 [Hårdare krav - moderat medicin mot utanförskap](#)
- 2008-11-27 [Naturvårdsverket vill lägga klimatansvar på privatpersoner](#)
- 2008-11-27 [Elever med hemspråk får bättre betyg](#)

OPINION

- 2008-12-02 [Behöver du köpa så många julklappar?](#)
- 2008-12-01 [Hemlösa som jobbar - livet på gatan i Paris](#)
- 2008-12-01 ["Det är vår rättighet att vara delaktiga"](#)
- 2008-12-01 [Nya SL-vagnar bara ett begränsat prov](#)
- 2008-11-30 [2008 - inget nådens år för barnen](#)
- 2008-11-29 [Fria tidningarna är bra men kan bli bättre](#)

FÖRDJUPNING

- 2008-12-02 [Per Blomqvist går arkitektlinjens fjärde år på Chalmers. Nyligen kom han hem från World Urban Forum](#)
- 2008-11-27 [Farmen](#)
- 2008-11-22 [Grafitta blir ett med väggen](#)
- 2008-11-20 [Förbifarten förbi?](#)
- 2008-11-11 [Utländska filmmakare kassako för filmindustrin](#)
- 2008-11-05 [Ayacucho - uppvaknandet efter skrällen](#)

UTRIKES

- 2008-11-30 [Medborgarlön en framgång i Otjivero](#)
- 2008-11-28 [Tjeckiens författningsdomstol godkänner Lissabonfördraget](#)
- 2008-11-28 [Irak folkomröstas om avtal](#)
- 2008-11-28 [Fackligt aktiva lever farligt](#)
- 2008-11-28 [Läget förvärras för civila på Sri Lanka](#)
- 2008-11-28 [Insatser mot finanskrisen hotar kampen mot fattigdomen](#)

KULTUR

- 2008-12-02 [Avslappnat och luftigt från Lissvik](#)
- 2008-12-01 [Transparens mot tårgas](#)
- 2008-11-29 ["Sättet vi konsumerar står inte i proportion till behovet"](#)
- 2008-11-28 [Mjukt och snällt från Pernilla](#)
- 2008-11-28 [En ogenomtränglig sörja](#)
- 2008-11-27 [Rent spel existerar inte här](#)

SPORT & HÄLSA

- 2008-11-27 [Dålig chef kan ge dig hjärtinfarkt](#)
- 2008-11-26 [Internetberoende en sjukdom i KINA](#)
- 2008-11-25 [Fifa stänger av Peru](#)
- 2008-11-19 [Idrottsförbunden saknar etisk upphandling](#)
- 2008-11-18 [SMER vill utreda aktiv dödshjälp](#)
- 2008-11-18 [Transvestiter friskförklaras när Socialstyrelsen slopar diagnoser](#)

Prenumerera!

Föredrar du att läsa tidningen vid frukostbordet? [Beställ en prenumeration](#) till dig eller en vän. Just nu - [Prova på erbjudande 3 månader för endast 91 kr!](#)

E-paper

Webbprenumeration är ett perfekt alternativ för dig som nöjer dig med nyheterna i digital form. Just nu kan du GRATIS testa att läsa tidningen i E-paper-format.

Nyheter via RSS

Håll dig ständigt uppdaterad om dina favoritämnen. Vi erbjuder alla våra nyheter via RSS-flöden, [klicka här för att välja de ämnen du vill bevaka.](#)

Nyhetsbrev

Följ debatten via e-post. Vårt nyhetsbrev sammanfattar veckans viktigaste nyheter. [Klicka här för att starta en prenumeration!](#)

Våra tidningar

Fria Tidningen
Stockholms Fria
Göteborgs Fria
Läsarnas Fria
Sesam
Osthammars Nyheter